

"De kans voor stimulering van duurzame Welvaart: Optimalisatie van Subsidieschema voor de Groei en Diversificatie van de Curaçaose Economie"

Commentaar op de Subsidie Regeling voor het Versterken van de Duurzame Verdien capaciteit van ACS en BES

Dit commentaar is primair bedoeld voor het eiland Curaçao en richt zich voornamelijk op de wens en de noodzaak een optimale regeling te ontwerpen en implementeren die erop gericht is de economische groei van het eiland duurzaam te versterken en te diversifiëren. Daartoe moet het nodige kader worden gecreëerd waarbinnen de subsidieregeling het meest effectief kan worden ingezet, anders bestaat de kans dat de projecten (te) gefragmenteerd raken en de subsidieregeling aan effectiviteit verliest.

Economie van Curaçao; de kracht voorwaarts vanuit de groeiende toeristische sector

De economie van Curaçao is en blijft voorlopig sterk afhankelijk van toerisme, zowel verblijfstoerisme als cruisetoeerisme. Het aantal verblijfstoeristen en cruisetoeeristen zal naar verwachting de komende jaren blijven stijgen. Hoewel deze groei uitdagingen met zich meebrengt, zoals vraag naar gespecialiseerd personeel, druk op infrastructuur, natuur en leefomgeving en op de sociale cohesie, biedt het ook een kans om – met een goede te ontwikkelen strategische aanpak – de sector te verduurzamen en de driver te maken voor nieuwe economische ontwikkeling en activiteiten. Toerisme is ook een van de pijlers van de ruimtelijk economische strategie met als doelstelling om meer nationale toegevoegde waarde uit het toerisme te halen. Deze strategie moet niet alleen de toerismesector versterken, maar ook de ontwikkeling van andere economische pijlers te versnellen¹.

Beoogde Effecten van de subsidieregeling

A. Versterking van de Toerismesector; driver voor duurzaamheid.

Bij uitstek deze sector zal moeten verduurzamen, daarvoor heeft de sector de nodige mogelijkheden en ook de verdien capaciteit. Met deze verduurzaming door toepassing van nieuwe technologieën, processen en business- en verdienmodellen neemt de binnenlandse economische dynamiek toe en ontstaan nieuwe economische sectoren. Meer nationale toegevoegde waarde van de toeristische sector versterkt het duurzame verdienvermogen van het gehele eiland. Het gaat om:

- **Duurzame Energie en energie-efficiency:** Grootschalige implementatie van duurzame energieoplossingen voor de sector.
- **(Her)gebruik van afval- en regenwater:** toepassing van (de)centrale (afval)waterzuiveringsprocessen en opvang van regenwater.
- **Afvalvermindering en recycling:** reductie, hergebruik en recycling van afval; minder import en meer lokale productie.
- **Ondersteuning lokale teelt met innovatieve Landbouwpraktijken:** Ontwikkeling van innovatieve methoden en logistieke processen om lokaal groenten, fruit en vis te produceren en te verwerken voor de horecasector (hotels en restaurants).

B. Verhoging van het Exportpotentieel

Doch, Het eiland zal in de toekomst niet alleen afhankelijk moeten zijn van toerisme voor economische bedrijvigheid, werkgelegenheid en deviezengeneratie. Deze subsidieregeling is dan ook een kans om hieraan invulling te geven. Het benutten van het huidige economische momentum om vooraf geïdentificeerde projecten te bevorderen is daarom cruciaal.

De focus moet daarom in lijn zijn met de Nationale Export Strategie (NES) goedgekeurd door de regering van Curaçao, met nadruk op:

¹ Er wordt uitgegaan dat deze projecten binnen drie jaar in de uitvoering zijn.

- **Onderwijs:** Het ondersteunen van publieke en deels ook private, commerciële onderwijs- en opleidingsinitiatieven om economische diversificatie te ondersteunen.
- **Haven- en Maritieme Diensten:** Versterking van de infrastructuur en diensten met betrekking tot havens en maritieme activiteiten.
- **Blauwe Bio-economie:** ontwikkeling van de blauwe bio-economie om duurzame economische groei en verdienvermogen te creëren.

Naast speerpuntsectoren uit de nationale export strategie zal ook de aandacht moeten worden besteed aan:

- **Logistieke (Food)hub; Agro-Logistiek voor Latijns-Amerika:** Wereldwijd veranderen logistieke processen en stromen. Hierop kan Curaçao inspelen, met goede (lucht)havenverbindingen en faciliteiten. Onderzoek naar de mogelijkheden voor Curaçao, samen met Bonaire en Aruba, om een belangrijke rol te spelen in agro-logistiek voor Latijns-Amerika heeft uitgewezen dat deze nieuwe kansen kan bieden. Dit sluit aan bij initiatieven van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van het Koninkrijk².

C. Diversificatie van de Arbeidsmarkt

Hoewel toerisme tal van werkgelegenheidsmogelijkheden biedt, zijn dit vaak laagbetaalde banen. Daarom is het essentieel om te diversifiëren en de reeds geïdentificeerde sectoren met export potentieel te stimuleren die hooggeschoolde en goedbetaalde banen bieden. Deze diversificatie moet gericht zijn op het creëren van een robuustere en beter geschoolde beroepsbevolking om duurzame economische groei gericht op de hierboven beschreven sectoren met exportpotentieel op lange termijn te ondersteunen.

Samenvattend om de subsidieregeling “versterking ACS en BES” tot een succes te maken dient het strategisch ingebed te zijn in een duidelijk sociaal en economisch kader en aan te sluiten bij een strategische visie gericht op het verbeteren van de verdien capaciteit van Curaçao. Dit vergt geen nieuwe plannen en rapporten en nota’s, maar een duidelijke koers op basis van het vele voorwerk dat er ligt.

Voor Curaçao zou de toeristische sector de driver kunnen zijn voor bredere verduurzaming en de spin-off in de diversificatie van de economie. De subsidieregeling zal enerzijds de toeristische sector dienen te versterken en te verduurzamen maar anderzijds ook gericht op het verhogen van het exportpotentieel door middel van de in de Nationale Export Strategie geïdentificeerde sectoren, zoals onderwijs, haven en maritieme diensten, Blauwe Bio-Economy als Logistieke Food Hub. Door deze dubbele aanpak kan Curaçao een duurzamere en meer geïndividueerde economische toekomst bereiken waaraan de subsidieregeling bijdraagt.

Dit vereist een nauwe samenwerking tussen de desbetreffende ministeries zowel in Nederland als op Curacao ten aanzien van de nodige focus, een raamwerk en een “aansturing van de subsidieregeling” vanuit een ontwikkelingsconcept en instelling.

Voor realisatie lijkt een Fonds dat een *programmatische* aanpak ondersteunt met lokale verankering, gebruik makend van intermediaire lokale financiële instellingen en organisaties gewenst. De subsidieregeling voorziet hierin nu niet.

Tot slot, echte vernieuwing ontstaat bij startups en scale-ups; de ondersteuning van goed ecosysteem voor innovatieve startups en scale-ups, het bieden van een markt voor en verbinden met Nederlandse (en internationale) startups en scale-ups draagt ook bij aan versterking van het duurzaam verdienvermogen. Recent zijn eerste stappen hiervoor op Curaçao gezet.

² <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2023-04/Agro-logistics%20in%20the%20Colombian%20Caribbean.pdf>